

Møte tirsdag den 12. februar kl. 11.55

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n (nr. 14):

1. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Ulf Erik Knudsen om lov om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) (saker om farskap skal avgjøres ved DNA-test) og i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven) (saker om farskap skal avgjøres etter reglene i barnelova) (Innst. O. nr. 25 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:15 (2001-2002))
2. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Ulf Erik Knudsen om lov om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) (saker om farskap skal avgjøres ved DNA-test) og i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven) (saker om farskap skal avgjøres etter reglene i barnelova) (Innst. O. nr. 25 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:15 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen. – Det anses vedtatt.

Afshan Rafiq (H) (ordfører for saken): I dette Dokument nr. 8-forslaget foreslår forslagsstillerne fra Fremskrittspartiet endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre og i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål.

Slik som loven i dag er utformet på dette området, gir den ikke rettferdighet og likhet mellom mor og far, fordi alle fedre som ønsker å få en bekreftelse på om de er far eller ikke, etter dagens lovverk er avhengige av om moren samtykker i en DNA-test. Det største og viktigste problemet i den sammenheng er at barnet ikke får vite hvem som er dets biologiske far, og at biologiske fedre ikke får vite om de er far eller ikke, dersom det er noen tvil.

Barne- og familiedepartementet har informert komiteen om at de for tiden arbeider med en gjennomgang av regelverket angående fastsettelse og endring av farskap i barneloven og i tvistemålsloven kapittel 26 om gjenopp-takelse. Departementets vurdering er å følge utredningsinstruksen fastsatt i kgl. resolusjon 16. desember 1994 om at alle offentlige utredninger, forskrifter, reformer, tiltak, proposisjoner og meldinger til Stortinget skal på en alminnelig høring til berørte offentlige og private institusjoner og organisasjoner. Departementet har også i

den forbindelse varslet komiteen om at det vil bli sendt ut et høringsnotat med forslag til endringer i regelverket i løpet av februar 2002, og departementet tar sikte på å fremme et forslag om lovendring for Stortinget i løpet av denne våren.

Komiteen er enig med forslagsstillerne og departementet i at det er behov for en lovendring på dette området. Flertallet i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, støtter derfor departementets vurdering om å foreta en høringsrunde og mener dette er viktig for å sikre at saken blir best mulig belyst før en lovendring vedtas. Dette flertallet anbefaler derfor at forslaget vedlegges protokollen, uten at disse partiene i denne omgang tar stilling til de konkrete forslagene.

Når det gjelder Fremskrittspartiet, har de noen særstandpunkter når det gjelder behandlingen av denne saken, som jeg tror de selv vil redegjøre for.

Eirin Faldet (A): Det temaet som er oppe i dag, er alvorlig og berører svært mange mennesker.

Mange kommer med enkle løsninger. Men det finnes ingen enkle løsninger når man har flere hensyn å ta, og spesielt når det er snakk om barns beste. Vi som er voksne, har lett for å overse barna når disse sakene diskuteres, og det er ikke så rart, i og med at vi er voksne, og det er lenge siden vi var barn.

Uansett vil jeg si at problemstillingen som er tatt opp i Dokument nr. 8-forslaget, er viktig, ja dette er så viktig at vi må ta en runde på det. Dagens lov har noen svakheter, og de regner jeg med at vi får rik anledning til å diskutere skikkelig når vi får barneloven til behandling på et senere tidspunkt.

Jeg vil allikevel si noe generelt i denne sammenheng. For Arbeiderpartiet har det vært viktig å understreke at barnelovens utgangspunkt er barnets beste. Barnets retts-sikkerhet, rett til en mor og en far og rett til trygghet settes først. Det er viktig at når barnets beste er ivaretatt, bør rettighetene for mor og far, som hovedregel, være lik. Det er derfor også viktig at vi når Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en ny gjennomgang av barneloven, sikrer likebehandling av mor og far, samtidig som barnets beste blir ivaretatt. For øvrig slutter jeg meg helt til saksordførerenes fremstilling.

Per Sandberg (FrP): Jeg skal innlede på en litt annen måte. Vi har nå vært gjennom mange debatter om politikerforakt, lav valgoppslutning og stor irritasjon ute blant folk. Dette er et grelt eksempel på hvorfor det er situasjonen. Her handler det rett og slett om total handlingslammelse fra alle partier – og det er trist! At komiteen ikke finner noe annet å vise til enn utredningsarbeid i forbindelse med regelverket som må gjøres av Barne- og familiedepartementet, er en svakhet. Betyr det at det er helt umulig å få flertall for et privat lovforslag i Det norske storting, fordi det må utredes? Da er vi på feil spor.

Og et annet forhold: Denne saken er utredet. Den er utredet av alle institusjoner som jobber med problematik-

ken, og alle institusjonene er enige i forslaget. Alle institusjonene har vært delaktig i å utarbeide forslaget.

Fremskrittspartiet fremmet et likelydende forslag i 1996, altså for seks år siden. Og så kommer den ene representanten etter den andre – på lik linje som i 1996 – og gir uttrykk for at dette er et stort problem, det er et alvorlig problem. Men å gjøre noe med det, det ser ut til å være helt umulig. Da kan ikke problemene være så alvorlige som disse representantene gir uttrykk for.

Jeg ser at det på dette tidspunktet selvfølgelig er for sent å få de andre partiene til å snu, men én ting er å behandle en så vesentlig sak som en enkeltsak i den store behandlingen av hele barneloven. Hvis man mener at denne saken er så alvorlig, burde den jo absolutt ha vært behandlet som en egen sak, og ikke sammen med hele barneloven, som blir meget omfattende. Det er ikke rettferdighet, sier ordfører i saken. Nei, men kan man ikke da i hvert fall prøve å oppnå rettferdighet uten å måtte trekke dette ut og drive med sendrektighet og utvise handlingslammelse? Det kunne jo vært en tanke for komiteen at dette forslaget ble fremmet i mai 2001. I mai 2001 ble dette forslaget fremmet!

Jeg skal ikke trekke ut debatten noe videre. Jeg kunne gjerne gått inn på det saken omhandler også, men jeg synes at forslaget i seg selv er så omfattende og beskriver problemet så godt at det egentlig ikke er nødvendig. Derfor skulle det heller ikke være nødvendig å utsette saken. Det er med sterk beklagelse jeg ser at dette bare blir trukket ytterligere ut i tid.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Per Sandberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Laila Dævøy: Det juridiske farskap fastsettes på grunnlag av ekteskap med barnets mor – pater est-regelen – ved erkjennelse eller ved dom. Det er imidlertid ikke selvsagt at det juridiske farskapet er det samme som det biologiske. En mann som er gift med barnets mor, regnes som barnets juridiske far uansett om han er barnets biologiske far eller ei. Heller ikke i de tilfellene der farskapet følger av erkjennelse eller av en dom avsagt i tiden før retten tok i bruk DNA-analysen i slike saker, finnes det sikkerhet for at det juridiske farskapet stemmer med det biologiske.

DNA-analysen har ført til økt sikkerhet og presisjon ved fastsettelse av farskap, noe som bl.a. har resultert i en forenkling av rettergangsreglene i farskapssaker. DNA-analysen har også ført til en økt vektlegging av kunnskap om biologisk slektskap. Gjeldende regelverk setter imidlertid visse skranker for når det er mulig å reise sak for å få klarhet i de biologiske forholdene rundt et farskap, og eventuelt endre det juridiske farskapet.

Jeg synes det er svært viktig at barn får vite sannheten om hvem som er deres foreldre. Jeg ser derfor et behov for endringer i regelverket for fastsettelse og endring av farskap, og er således enig i intensjonen i forslaget fra representantene Per Sandberg og Ulf Erik Knudsen. Jeg mener imidlertid at det er viktig at et forslag til endringer

i barneloven på dette området sendes på alminnelig høring, slik at berørte offentlige og private institusjoner og organisasjoner får anledning til å uttale seg.

Barne- og familiedepartementet sender i disse dager ut et høringsnotat med forslag til endringer i barneloven. Forslaget går i hovedsak ut på å fjerne vilkår og søksmålsfrister for å reise sak om endring av farskap som følger av pater est-regelen, eller som er fastsatt ved erkjennelse. Videre åpnes det for gjenopptakelse av farskapssaker i tilfeller der avgjørelsen er fattet uten at DNA-analyse forelå. Høringsfristen er satt til 10. april 2002. Høringsnotatet er lagt ut på Barne- og familiedepartementets nettside på ODIN. Jeg tar sikte på å legge fram et lovforslag i løpet av vårsesjonen, som en egen proposisjon.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP): Det kunne ha vært interessant å få statsråden til å si noe om hvilke konsekvenser det er man frykter, for det må jo være et eller annet en frykter i og med at en ønsker å gå den lange og tunge veien på nytt igjen gjennom en høring. Hva er det som trenger mer utredning i forhold til det Dokument nr. 8-forslaget som ligger til behandling?

Et annet punkt som jeg gjerne vil utfordre statsråden på, er: Denne type DNA-testing er ganske så omfattende i dag, og den skjer faktisk gjennom Internett. Det er åpnet et eget selskap i Norge i dag som driver og formidler slike ting. Ønsker statsråden å godkjenne den typen? Det er jo et brudd på norsk lov.

Når det gjelder det siste statsråden sa, i forhold til det som blir lagt ut, betyr det at Regjeringen ikke ønsker å ta skrittet fullt ut på lik linje med det som ligger i forslaget? Betyr det at vi rett og slett nå bare går noen små skritt i riktig retning, mens vi må vente i enda seks år på de store skrittene?

Statsråd Laila Dævøy: Dette er ikke noen ny sak. Den har vært debattert tidligere i denne sal, senest i 1997. Det var heller ikke den gangen enighet om saken.

Vi har en utredningsinstruks som jeg ikke ser noen grunn til å fravike. Jeg vet ikke om alle organisasjoner og alle høringsinstanser er enig i forslaget, og jeg synes at vi skylder alle å få muligheten til å uttale seg i en sak som det tross alt ikke var enighet om for ikke så svært lang tid tilbake.

Når det så gjelder hva vi er redd for: Vi er ikke redd for noe spesielt, men ønsker at alle forhold knyttet til saken skal være godt belyst. Det er noen områder i Fremskrittspartiets forslag til vedtak som vi fra departementets side ønsker å ha ute på høring og få klarhet i, f.eks.: Hvem skal rekvirere DNA-testene? Skal det ligge under domstolen? Tenker man seg fylkestyngdekantoret? Det bør avklares både i forhold til det første og det andre forslaget fra Fremskrittspartiet.

Det andre er at det kan hende at det er uenighet mellom mor og far om man skal ta en DNA-test eller ikke. Vi ønsker ikke at barna skal komme i klemme mellom

foreldrene – når mor sier ja, sier gjerne far nei eller omvendt. Vi tror derfor at det er viktig at det kanskje er domstolen som avgjør at det faktisk skal rekvireres en DNA-test. Det er også slik at det ikke er alle som ønsker å få avgjort en farskapssak, som har barnet tilgjengelig der og da.

Vi synes altså at det er en del juridiske avklaringer som bør foretas.

Når det gjelder selve saken, ligger den allerede ute. Vi opphever søksmålsfrister, og det vil bli slik at både far og mor heretter skal kunne ha de samme rettighetene som barnet har i dag, til når som helst å kunne kreve en ny behandling av sin sak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

May Hansen (SV): Dette er en meget viktig sak, og hovedregelen er for vår del at likebehandling av mor og far skal gjelde. Det ivaretas da ikke i barneloven. SV ser fram til en gjennomgang av regelverket i barneloven angående fastsettelse og endring av farskap. Når det er sagt, har vi nå fått høre – og det har vi også visst ganske lenge i komiteen – at Barne- og familiedepartementet arbeider for tida med en gjennomgang av regelverket i barneloven angående fastsettelse og endring av farskap, og at departementet tar sikte på å fremme et forslag i Stortinget i løpet av våren. Regelverket for fastsetting og endring av farskap har stor personlig betydning for mange. Dette blir et viktig forslag til endringer i regelverket, og det er veldig viktig at dette blir tilstrekkelig utredet. SV støtter at saken derfor følger de vanlige fasene i et lovarbeid i henhold til utredningsinstruksen, noe som bl.a. innebærer at forslaget til lovendring blir sendt ut på høring. Vi vil ha såpass respekt for en så viktig sak at vi vil ta vår beslutning etter at vi har hatt en høringsrunde.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal da votere i sak nr. 1.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet satt fram følgende forslag:

«Vedtak til lov om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) og i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd skal lyde:

Som far til barnet skal reknast den mannen som mora er gift med ved fødselen *med mindre ein annan person vedgår farskap. Da skal farskap avgjerast ved DNA-test. Farskap skal avgjerast ved fødselen og innførast i fødselsattesten så sant dette er mogleg.*

§ 6 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Dersom ein av partane krev det, pliktar partane å medverke til DNA-test.

Nåværende andre og tredje punktum utgår.

II

I lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten i tvistemål (tvistemålsloven) gjøres følgende endring:

§ 412 nytt femte ledd skal lyde:

Gjenopptakelse av farskapssaker følger reglene i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova).

III

Loven trer i kraft straks.»

Det voteres først over dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 66 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.22.31)

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:15 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Ulf Erik Knudsen om lov om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) (saker om farskap skal avgjøres ved DNA-test) og i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven) (saker om farskap skal avgjøres etter reglene i barnelova) – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 12.25.